

VAPAUSSODAN PERINTÖ

4/2018

83. numero

Julkaisija	Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry																				
ISSN	2242-7597																				
Toimitus	Juhani Pulkkinen (pjp)																				
Taitto	Juhani Pulkkinen ja Nina Schleifer																				
Paino	Kopio Niini Oy, Helsinki																				
Kansikuva	Sotamarsalkka Gustaf Mannerheim on tullut Lappeenrantaan kesäkuun 26. päivänä 1941 ja on menossa hotelli Patriaan lounaalle. Samana aamuna presidentti Risto Ryti oli pitämässään radiopuheessa ilmoittanut, että Suomi on joutunut sotaan. Mannerheim on todennut, että talvisota oli vapaussodan jatkosota. Nyt oli alkanut kolmas vapaussotamme. Takana autonkuljettaja alikersantti Kauko Ranta. - <i>SA-kuva, Ilmari Ojalan kokoelma</i>																				
Aineisto	Vapaussodan Perintö -lehden ilmestymisaikataulu 2018: <table><tr><th>Nro</th><th>Aineistopäivä</th><th>Julkaisupäivä</th><th>Vastaava toimittaja</th></tr><tr><td>1</td><td>1.2.2019</td><td>19.2.2019</td><td>Ilmari Ojala</td></tr><tr><td>2</td><td>17.4.2019</td><td>13.5.2019</td><td>Ari Åberg</td></tr><tr><td>3</td><td>19.8.2019</td><td>9.9.2019</td><td>Ilmari Ojala</td></tr><tr><td>4</td><td>18.11.2019</td><td>9.12.2019</td><td>Nina Schleifer</td></tr></table> Seuraavaan lehteen tuleva aineisto pyydetään toimittamaan aineistopäivään mennessä sähköpostiin ilmari.ojala@kolumbus.fi	Nro	Aineistopäivä	Julkaisupäivä	Vastaava toimittaja	1	1.2.2019	19.2.2019	Ilmari Ojala	2	17.4.2019	13.5.2019	Ari Åberg	3	19.8.2019	9.9.2019	Ilmari Ojala	4	18.11.2019	9.12.2019	Nina Schleifer
Nro	Aineistopäivä	Julkaisupäivä	Vastaava toimittaja																		
1	1.2.2019	19.2.2019	Ilmari Ojala																		
2	17.4.2019	13.5.2019	Ari Åberg																		
3	19.8.2019	9.9.2019	Ilmari Ojala																		
4	18.11.2019	9.12.2019	Nina Schleifer																		
Lehtiarkisto	Yhdistyksen lehdet ovat nähtävillä myös internet-osoitteessa www.vapaussodanperinto.fi																				

SISÄLLYSLUETTELO

<i>Palveluspaikalta, Vapaussotiemme perinnetyö</i>	3
<i>Syysretki Siuntioon ja Kirkkonummelle</i>	4
<i>Merkkimiehiä Suitian kartanosta</i>	5
<i>Yhdistyksen syyskokous</i>	9
<i>Ihmistä ja tapahtumista päämajassa 1941 – 1944</i>	9
<i>Valtakunnallinen Lottaperinnepäivä Helsingissä</i>	12
<i>Saksanniemen kahakan muistotilaisuus</i>	13
<i>Muistamme, Raili Louhisola 12.5.1923 - 28.11.2018</i>	14
<i>Tarjosimme mahdollisuuden</i>	15
<i>Kuningas vai presidentti?</i>	17
<i>Joulun historiaan liittyneitä tapoja ja tottumuksia</i>	21
<i>Toimituksen vilkaisu taustapeiliin</i>	23
<i>Toimintasuunnitelma vuodelle 2019</i>	24
<i>Tammisunnuntain juhla</i>	25
<i>Pajun taistelu 100 vuotta</i>	26
<i>Marienburgin taistelu 100 vuotta</i>	26
<i>Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n hallitus 2019</i>	27
<i>Varainhoitaja tiedottaa</i>	27
<i>Tulevaa ohjelmaa</i>	28

VAPAUSSOTIEMME PERINNETYÖ

Syyskokous päätti muuttaa yhdistyksemme nimen muotoon *Vapausotiemme Helsingin seudun perinneyhdistys ry.* Haluamme vaalia kaikkien itsenäisyytemme puolesta käytyjen sotien muistoa. Vapaussodan ylivoimainen merkitys säilyy meille edelleen sotana, jossa Suomen vapautuminen käytännössä toteutettiin, ja samalla turvattiin oikeusvaltion ja demokratian säilyminen.

Vapaussodalla on erityisasema myös sen voittoisan lopputuloksen takia. Talvi- ja jatkosota säilyttivät vapautemme, mutta osalle suomalaisia kotiseudun menettäminen merkitsi selvää tappiota ja elinikäistä kaipausta.

On tarpeen vaalia vapausotiamme kokonaisuutena, etteivät vapaussodan veteraanit tule unohdetuiksi kun käytetään termiä ”sotiemme veteraanit”. Monet heistä taistelivat kaikissa kolmessa sodassa samoja vihollisia vastaan, ja muutama vielä neljännessäkin saksalaisia vastaan käydyssä.

Nyky-Suomen sivistystason säilyttämiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että on yhdistyksiä, jotka ylläpitävät tosiasioihin perustuvan historian tietoutta. Niin sanotut viralliset tahot eivät tällä hetkellä poliittisista syistä pysty suhtautumaan itsenäisyysajan sotahistoriaan ilman populismia ja lööppimäisiä valeutisia. Tämä on tullut selvästi ilmi vuosien 2017 ja 2018 aikana. Harhaanjohtava ja asenteellinen tiedottaminen on näkynyt valtioneuvoston, yliopistojen ja lehdistön kannanotoissa johdonmukaisena kertomuksena, joka on ollut tärkeämpi kuin tinkimätön tosiasioihin tukeutuminen.

Tehtävää riittää, mutta veteraanienkin toive on, että sankaritekoja ei saa unohtaa. Meille on luovutettu itsenäinen isänmaa vaalittavaksi. Velvollisuutemme on pitää siitä ja sen kunniakkaasta historiasta hyvää huolta tulevienkin sukupolvien onneksi. Ilman laajaa jäsenistöä tämä viestinviejän osa ei yhdistykseltämme onnistu. Olkaamme aktiivisia ja temmatkaamme uusia jäseniä mukaan toimintaamme.

Moni vapausotaperinteen vaalija, ystävämmme, on tänä vuonna valitettavasti poistunut riveistämme. Kunnioitamme heidän muistoaan tammikuussa järjestettävässä muistojuhllassa. Olemme kuitenkin tyytyväisinä todenneet, että juhlatvuosi on innostanut myös uusia jäseniä liittymään yhdistykseemme. Toivotamme heidät kaikki tervetulleiksi toimintaamme!

Toivotamme kaikille lehtemme lukijoille rauhallista joulua, terveyttä ja vapausotiemme perinnetyöstä voimaa ammentavaa uutta vuotta 2019.

Jyrki Uutela ja Nina Schleifer

PS

Vapaussodan 100-vuotisjuhlallisuuksista tehdyt filmikoosteet eli *Vapaussodan 100-vuotisjuhlallisuuksien tunnelmia* sekä *Vapaussodan 100-vuotisjuhla Finlandia-talossa 16.5.2018* ovat nyt katsotavissa yhdistyksemme internet-sivuilla www.vapaussodanperinto.fi

SYYSRETKI SIUNTIOON JA KIRKKONUMMELLE

Yhdistyksen syysretki keräsi 15.9. en-
nätysmäisen 30:n henkilön suurui-
sen osanottajajoukon tutustumaan
Suitian kartanoon Siuntiossa ja Sigurdsin ti-
lan ympäristöön Kirkkonummella. Matkalla
asiantuntevina oppaina toimivat yhdistyk-
semme jäsenet Juhani ja Tuula Hannuksela.

*Retkeläiset Suitian kartanolinnan edustalla –
Valok. Nina Schleifer*

Bussimatkan ensimmäinen kohde oli Suitian kartano, jonka portailla vierailun isäntänä toiminut tilan nykyistä omistusta edustanut Gustav Rehnberg otti vieraat vastaan. Hän johdatti ryhmän linnan ritarisaliin, missä kahvitarjoilun ohella kuultiin esitys linnan historiasta ja nykypäivästä. Kartanon pää-
rakennus on alun perin 1540-luvulta, jolloin
valtaneuvos Erik Fleming rakennutti sen
asuinkartanoksi. Puolustustarkoitusta var-
ten hän varusti rakennuksen metrin paksui-
silla kiviseinillä. Linnan nykyinen mahtava
julkisivu on peräisin 1800-luvun lopulta, jol-
loin linnan omisti arkkitehti vapaaherra Au-
gust Wrede. Hänen tarkoituksenaan oli an-
taa kuva myöhäiskeskiaikaisesta ja goottilai-
sesta rakennustyylistä. Silloin linna sai suip-
pokaariset ikkuna- ja oviaukot, julkisivun sa-
karaharjan ja tornin. Nykyisin maatila toimii
erityistä rotua olevan lihakarjan kasvatusti-
lana, ja kartanon päärakennus on vuokratta-
vissa juhlien pitopaikaksi. Lihatuotteet
markkinoidaan etupäässä lähiympäristöön.
Vierailun päätteeksi saimme isännän opas-
tuksella tehdä kierroksen linnan saleissa ja
kellarikerroksen jykeissä holveissa.

Matka jatkui bussilla Kirkkonummelle, ret-
ken lounaspaikkaan Wohls Gårdiin. Karta-
non päärakennuksessa toimi vuonna 1918
kenttäsairaala. Tilukset ovat kuuluneet

1600-luvulla vanhaan rälssitilaan. Vuonna
1691 siitä tuli ratsutila, jonka vielä nykyisin-
kin pystyssä oleva päärakennus on vuodelta
1800. Sen omistus siirtyi 1800-luvun lopulla
kunnalle, jonka perustama kunnalliskoti
toimi siinä vuoteen 1928. Tämän jälkeen se
on ollut pehtoorin ja tilan vuokralaisten
asuntona, ja olipa se sotien jälkeen muuta-
man vuoden koulunakin. Rakennus jäi
vuonna 1977 tyhjäksi. Sen omistus siirrettiin
vuonna 2009 Wohls Gård Ab:lle. Rakennuk-
sen kunnostuksen jälkeen siinä on vuodesta
2012 alkaen toiminut Bistro O Mat –ravin-
tola. Maukkaan aterian jälkeen matkalaisilla
oli tilaisuus jaloitella kartanon viihtyisässä
ympäristössä ja sen puutarhassa.

Paluumatkalla kuultiin Juhani Hannukselan
kertomus vapaussodan Kirkkonummen tais-
teluista. Vapaussodan aikana Suitian kar-
tanoon ja Sigurdsin tilalle koottiin Länsi-
Uudenmaan suojeluskuntalaisia, jotka olivat
jääneet saarroksiin punaisten hallitsemassa
Etelä-Suomessa. Ruotsinkielisiä suojelus-
kuntien jäseniä kokoontui Suitiaan ja suo-
menkielisiä puolestaan Sigurdsin tilalle ja
sen ympäristöön. Kahinointien alkaessa jou-
kot liittyivät yhteen Sigurdsissa, missä ne
piiritettyinä torjuivat venäläisten matruusi-
en ja punaisten hyökkäykset. Piirittäjien yli-
voiman kasvaessa suojeluskuntalaiset vetäy-
tyivät yön pimeyden turvin saarrostenren-
kaan läpi Upinniemeen. Sieltä he tekivät
epäonnistuneen yrityksen Mäkiluodon lin-
nakesaaren valtaamiseksi. Täällä he joutu-
ivat lopulta antautumaan, mutta saivat Ruot-
sin konsulin välityksellä sovituksi kansain-
välisten sopimusten mukaisen sotavankien
aseman. Heidät kuljetettiin Helsinkiin, mis-
sä heitä pidettiin vangittuina Ruotsalaisessa
reaalilyseossa, kunnes vapautuivat saksa-
laisten saapuessa. Sigurdsin kartano on tu-
houtunut, eikä siitä ole enää jäljellä kuin pe-
rustukset. Ennen kotimatkaa matkaseurue
pysähtyi vielä Ingelsissä Sigurdsin taistelun
muistomerkin ääreen, missä suoritettiin
kunnianosoitus ja laskettiin kukat kaatune-
iden suojeluskuntalaisten muistoksi.

pjp

MERKKIMIEHIÄ SUITIAN KARTANOSTA

Suitian tilan historia ulottuu 1400-luvulle saakka. Sen mahdollisena perustajana mainitaan Ragvald Ragvaldsson, joka useita pieniä tiloja yhdistämällä muodosti suurtilan, johon hän sai rälssioikeuden, eli verovapauden. Tilan peri Ragvaldin poika, Hämeenlinnan vouti ja Raaseporin tuomiokunnan tuomari Björn Ragvaldsson ja hänen jälkeensä hänen tyttärensä Elin. Kun tämä avioitui Joakim Flemingin kanssa, tila siirtyi vuonna 1494 Flemingin suvulle. Flemingit omistivat ennestään Paraisilta Qvidjan eli Kuitian kartanon ja silloin Elinin tila sai nimekseen Svijda slott, suomeksi Suitian linna tai Suitian kartano. Suitia edustaa maassamme lähes kokonaan kadonnutta keskiaikaista rakennuskantaa, josta jäljellä on enää vain muutama keskiajalla kivistä rakennettu asuinrakennus.

Joakim Flemingin vanhin poika Erik peri kartanon 1517. Hän karkotti tanskalaiset Suomesta. Hän oli kuningas Kustaa Vaasalle läheinen alamainen, valtaneuvos ja aikanaan Suomen vaikutusvaltaisin mies. Puolisonsa Hebla Sparren kanssa hänellä oli poika Claus Fleming, joka syntyi luultavasti 1535 Kuitian kartanossa, mutta asui suurimman osan elämästään Suitiassa. Hän on monella tavalla vaikuttanut Suomen historiaan ja muistamme hänet hyvin koulumme historian oppitunneilta. Klaus Fleming oli ja on edelleenkin eräs kaikkien aikojen vaikutusvaltaisimmista ja rikkaimmista miehistä Suomessa. Suuren vallan ja korkean aseman saavuttaminen valtakunnassa perustui hänen ehdottomaan lojaalisuuteensa kuningasta kohtaan. Tämä ei hänen aikanaan ollut aivan helppoa, sillä hän palveli neljää eri kuningasta, joiden omakin valta oli usein kyseenalainen.

Kuningas Kustaa Vaasa viipyi vuonna 1555 Venäjän sodan takia Suomessa noin vuoden ajan ja vieraili Kuitiassa. Klaus Flemingin isä Erik Fleming oli tuolloin jo kuollut ja kartanoa emännöi Erik Flemingin leski Ebba Sparre. Kuningas oli kiinnittänyt huomiota nuoren Klausin hyvään hiihtotaitoon ja seuraavana vuonna hän määräsi 20-vuotiaan nuorukaisen talonpojista muodostetun hiihtojoukon päälliköksi. Syksyllä 1561 Kustaa Vaasaa seuranneen Erik-kuninkaan kruunajaisissa Klaus Fleming lyötiin ritariksi.

Kuninkaan ja hänen herttuoiksi nimitettyjen veljiensä välit muuttuivat melko pian kireiksi. Kuningas ei voinut hyväksyä sitä, että Juhana-herttua otti puolisoonsa Katarina Jagellonikan Puolasta, jonka kanssa Ruotsi oli sotatilassa. Kun herttuapari oli siirtynyt pitämään hovia Turun linnaan, kuningas antoi määräyksen Juhana-herttuan vangitsemisesta. Klaus Fleming osallistui Turun linnan piiritykseen ja linnan antautuessa kuljetti herttuaparin Gripsholmin linnaan. Ennen pitkää myös Klaus Fleming menetti kuninkaan suosion ja sopivalla hetkellä hän siirtyi kapinoivien herttuiden puolelle. Kun Juhana-herttua tuli kuninkaaksi, kuninkaana Juhana III, hän korotti Klaus Flemingin vapaaherraksi, luovutti hänelle Suomesta Viikin vapaaherrakunnan ja nimitti hänet korkeisiin virkoihin. Vuonna 1573 Klaus Fleming liittyi hyvin lähelle kuningasperhettä ottamalla puolisoonsa Ebba Stenbockin, joka oli Kustaa Vaasan lesken, Katarina Stenbockin sisar. Suomessa hän osallistui sotaan Venäjää vastaan ja oli 1575 mukana Sistarjoen rauhanneuvotteluissa solmimassa aselepoa.

Vaikka hänen tulonsa olivat hyvin suuret, ne eivät hänelle riittäneet, vaan hän syylistyi virkamiesten keskuudessa melko yleiseksi käytännöksi tulleeeseen verojen kavallukseen. Kun asia tuli vuonna 1576 ilmi, siitä syntynyt epäluottamus eristi hänet pitkäksi aikaa tärkeistä viroista. Kilpaillessaan valtaneuvostossa kuninkaan suosiosta, hän joutui mielipiteillään kiistoihin muiden valtaneuvosten kanssa ja vähitellen etääntyi korkeimmasta aate-
listosta.

Vuonna 1587 Juhana III:n poika ja kruununperillinen Sigismund valittiin Puolan kuninkaaksi. Ylhäisaatelisto tuki valintaa, sillä se arveli näin saavansa lisää valtaa, kun tulevan kuninkaan olinpaikka on vieraalla maalla. Fleming oli asiassa vastustavalla kannalla. Juhana III itsekin alkoi katua poikansa valintaa ja yritti saada hänet luopumaan Puolan kuninkuudesta. Fleming oli silloin ainoa kuninkaan tukija, ja näin hän saavutti jälleen kuninkaan suosion. 1590-luvulla hän sai useita nimityksiä korkeisiin virkoihin, joista tärkeimmät olivat Suomen ja Viron käskynhaltijoiden virat. Hän sai valtakunnan korkeimmat amiraalin ja marskin sotilasvirat sekä ylipäällikkyyden Venäjää vastaan käydyssä sodassa.

Kun Juhana III kuoli 1592 ja Sigismund kruunattiin syksyllä 1593 Ruotsin kuninkaaksi, Juhana III:n nuorempi veli Kaarle-herttua pyrki ottamaan Ruotsin kuninkaalle kuuluvan vallan. Valtaneuvokset asettuivatkin nyt Kaarle-herttuan puolelle, mutta Fleming pysyi uskollisena kuningas Sigismundille. Venäjän sodassa oli solmittu jälleen välirauha, mutta ylipäällikkö Klaus Fleming piti sotaväkeä varalla linnaleirissä, mikä tarkoitti sotilaiden täyttä ylöspitoa talonpoikien toimesta. Tämä oli talonpojille valtavan suuri rasite, ja se herätti katkeruutta Flemingiä kohtaan. Venäjän sota päättyi vuonna 1595 Täyssinän rauhaan, mutta epävarman tilanteen johdosta linnaleiri

jatkui edelleen. Tämä sai aikaan talonpoikien kapinan, jonka Flemingin sotaväki nujersi julmalla tavalla ja perusteellisesti.

Kaarle-herttua herjaa Klaus Flemingin ruumista.
- Valok. Wikipedia

Kun Kaarle-herttua julistautui 1597 Ruotsin valtionhoitajaksi, hän totesi Klaus Flemingin vastustajakseen. Fleming oli joukkoineen valmistautunut edessä olevaan sisällissotaan, mutta sairastui ja menehtyi ennen Kaarle-herttuan joukkojen maihinnousua Suomeen. Kuninkaalle uskolliset Flemingin joukot taistelivat Kaarle-herttuan valta-
pyrkimyksiä vastaan sisällissodassa, joka päättyi Turun linnan antautumiseen 1599. Kaarle-herttua rankaisi kapinallisia ankarasti. Teloituksissa menettivät henkensä Flemingin molemmat pojat.

Klaus Flemingin leski vapaaherratar Ebba Fleming oli osallistunut ponnekkaasti Turun linnan puolustukseen, mutta sai pitää Suitian kartanon kuolemaansa 1614 saakka, minkä jälkeen tila jäi tyttarelle, vapaaherratar Hebblla Flemingille. Hebblla avioitui valtaneuvos vapaherra Per Gustafsson Banérin kanssa. Tämän isä oli myöskin kuulunut Sigismundin kannattajiin ja jäätyään Stångebron taistelussa Kaarle IX:n vangiksi kärsi kuolemantuomion. Suitian omistus siirtyi perintönä tuleville sukupolville ja palasi 1661 uudestaan Flemingin suvulle. Vuonna 1730 se myytiin Karl Henrik Wrangelille.

Karl Henrik Wrangel
- Valok. Wikipedia

Baltian saksalaiseen aatelissukuun kuuluva Karl Henrik Wrangel oli syntynyt 28.1.1681 Haapsalussa, Virossa. Hän oli jo 15 vuotiaana mennyt sotapalvelukseen ja osallistui suuressa Pohjansodassa Kaarle XII:n sotaretkelle, joka päättyi ruotsalaisten kannalta onnettomasti. Vuonna 1709 Pultavassa kärsityn tappion jälkeen koko Ruotsin armeija antautui venäläisille ja joutui Venäjälle sotavankeuteen. Palattuaan sotavankeudesta 1722 Wrangel nimitettiin Uudenmaan ratsurykmentin everstiksi ja viisi vuotta myöhemmin everstiksi Hämeen raukkuunarykmentiin. Sotilasarvossa hän yleni kenraalimajuriksi ja nimitettiin 1732 Pohjanmaan maaherraksi.

Ruotsi oli menettänyt Kaarle XII:n sodissa suurvalta-asemansa, ja maahan oli syntynyt hattupuolue, joka ryhtyi ajamaan suurvalta-aseman palauttamista. Suomessa olevaa armeijaa oli vahvistettu ruotsalaisilla rykmenteillä. Lähellä Haminaa oli 5400 miestä kenraali von Buddenbrockin komennossa ja Lappeenrannan suunnalla kenraali Wrangelin johdossa 2500 miestä. Wrangel kuului mysypuolueen kannattajiin, mutta osallistui

joukkojen komentajana 1741 alkaneeseen ”hattujen sotaan”. Kun Ruotsi oli 28.7.1741 julistanut sodan Venäjää vastaan, venäläiset hyökkäsivät suurella ylivoimalla kohti Lappeenrantaa. Wrangel oli saanut ohjeet välttää taistelua ja perääntyä tarvittaessa hyvässä järjestyksessä linnoituksen turviin. Hän oli kuitenkin päättänyt taistella, mutta sitten tapahtui jotain ennakkuumatonta. Suomalaiset joukko-osastot pakenivat yksi toisensa jälkeen ja lopuksi jäljellä olivat enää ruotsalaiset yksiköt. Tappiot olivat suuret. Wrangel itse haavoittui ja jäi vangiksi. Koko Ruotsin armeija perääntyi lopulta Helsinkiin saakka. Suomalaisien taistelutahdon puutetta on selitetty osoituksena itärajan puolustuksen täydellisestä laiminlyönnistä ja miesten toivottomuudella puolustautua ylivoimaista vihollista vastaan. Suuren Pohjansodan eli ison vihan tapahtumat yli 20 vuotta sitten olivat vielä kirkkaana heidän mielessään. Hattujen sota päättyi 7.8.1743 Turun rauhaan, jossa valtakunnan itäraja siirtyi Kymijoelle. Palveltuaan vielä ruotsalaisissa yksiköissä Wrangel erosi vuonna 1748 armeijasta. Hänet nimitettiin kenttämarsalkaksi vuonna 1754. Ennen kuolemaansa 1755 hän möi Suitian kartanon valtaneuvos hovimarsalkka Esbjörn Christian Reuterholmille.

Suitian kartanon uusi omistaja Esbjörn Christian Reuterholm oli avioliitossa vapaaherratar Maria Gyllenstierna af Lundholmin kanssa. Heillä oli kaksi poikaa, Axel Christian ja Gustav Adolf, joista nuorempi Gustav Adolf syntyi Suitiasa 7.7.1756. Valtaneuvos Esbjörn Reuterholm oli eturivin poliitikko, mysypuolueen johtaja ja Ruotsin hallituksen jäsen. Vuonna 1772 kuningas Kustaa III suoritti vallankaappauksen, missä kaikki valta keskitettiin kuninkaalle. Hallituksen jäsenet vangittiin. Esbjörn Reuterholm pantiin väliaikaiseen turvasäilöön Suomenlinnaan, missä hän kuoli 20.1.1773.

Gustav Adolf oli silloin 16-vuotias eikä voinut koskaan antaa anteeksi isänsä kokemaa nöyryytystä. Suitian kartano siirtyi Gustav Adolf Reuterholmin omistukseen.

Gustav Adolf Reuterholm
- Valok. Wikipedia

Gustav Adolf Reuterholm aloitti virkamiesuransa hovimiehenä. Hän oli kiinnostunut mystiikasta ja liittynyt vapaamuurareihin. Vapaamuurariuden kautta hän sai vaikutusvaltaisia tuttavuuksia ja ystävystyi Ruotsin kuninkaan Kustaa III:n veljen Kaarle-herttuan kanssa, joka toimi veljeskunnan suurmestarina. Hovin palveluksessa hän yleni vuonna 1778 kuningattaren kamariherraksi, mutta ei saanut mitään merkittävää valtion virkaa. Valtiopäivillä hän kuului kuninkaan vastustajiin, ja vihan kohteena olivat kuninkaan lähimmät miehet, erityisesti Kustaa Mauri Armfelt, joka oli hänelle Suomesta tuttu lähisukulainen. Heidän isänsä olivat näet serkuksia.

Kaarle-herttuan tuella hän pääsi pitkälle ulkomaanmatkalle. Pariisissa hän pääsi seuraamaan Ranskan vallankumouksen tapahtumia. Saavuttuaan Roomaan, hän sai kuulla järkyttävän uutisen kuningas

Kustaa III:n murhasta ja vastaanotti Kaarle-herttualta viestin palata välittömästi kotiin. Koska kruununperillinen Kustaa IV Adolf oli alaikäinen, Kaarle-herttua määrättiin johtamaan sijaishallitusta, mihin hän ei tuntenut minkäänlaista kiinnostusta, eikä hänellä ollut tämän vaativan tehtävän edellyttämää itsetuottamusta. Hän tarvitsi avukseen kunianhimoisen ja toimintakykyisen Reuterholmin, joka epäröimättä ryhtyi hänen puolestaan hallitsemaan Ruotsin politiikkaa neljän vuoden ajan, kunnes Kustaa IV Adolf saavuttaisi täysi-ikäisyyden.

Aluksi Reuterholm noudatti hyvin vapaamielistä politiikkaa poistamalla lehdistösensuurin. Pian hän kuitenkin havaitsi sensuurin hyvin tarpeelliseksi vallan välineeksi. Ulkopolitiikassa hän pyrki eroon Venäjästä ja lähestyi Ranskaa. Venäjän suhteissa tapahtuneen virheen korjaamiseksi hän ryhtyi edistämään Kustaa IV Adolfin ja suuriruhtinatar Aleksandran avioliittoa. Hanke kuitenkin kariutui Kustaa IV Adolfin kieltäessä Aleksandralta mahdollisuuden säilyttää ortodoksisen uskontonsa. Kun Kustaa IV Adolf tuli täysi-ikäiseksi 1. marraskuuta 1796, hän syytti Reuterholmia monista virheistä. Huomattuaan menettäneensä kuninkaan luottamuksen Reuterholm katsoi parhaaksi poistua maasta. Hän eli loppuelämänsä maanpaossa ja kuoli Slesvigissä 1813. Suitian kartanon hän testamenttasi veljenpojalleen Axelille.

Kartanon omistus siirtyi vuonna 1822 kornetti Claes Robert Favorinille, vuonna 1838 Karl Ludvig von Zandenille ja edelleen hänen tyttärelleen Henriette Wilhelmina Katarinalle. Vuonna 1898 tilan osti Karl August Wrede af Elimäki, jolta Suomen valtio lunasti sen vuonna 1933. Nykyiset omistajat lunastivat Suitian kartanon valtiolta vuonna 2015.

pjp

YHDISTYKSEN SYYSKOKOUS

Kokouksen puheenjohtaja Liisa Viranko ja sihteeri Juhani Pulkkinen. – Valok. Nina Schleifer

Ilmari Ojala pitämässä mielenkiintoista esitystä. – Valok. Nina Schleifer

Yhdistys teki 30.10 2018 pitämässään syyskokouksessa historiallisen päätöksen muuttamalla yhdistyksen nimen muotoon **Vapaussotiemme Helsingin seudun perinneyhdistys ry.** Uuden nimen tarkoituksena on korostaa, että vapaussodan lisäksi toisessa maailmansodassa käymämme sodat; talvisota, jatkosota sekä Lapin sota olivat kaikki maamme itsenäisyyden saavuttamiseen ja sen säilyttämiseen kuuluvia sotia. Ajatus siitä, että kaikki itsenäisen Suomen käymät sodat on katsottava vapaussodiksi, ei ole uusi.

Vapaussodan Perinneliiton kunniapuheenjohtaja Timo Siukosaari on tuonut ajatuksen julkisuuteen jo vuosia sitten. Tämä on luettavissa hänen Vapaussoturi-lehden numerossa 3/2018 julkaisemassaan kirjoituksessa. Tehty päätös luo edellytyksiä liittyä yhdistykseemme niille uusille jäsenille, jotka pitävät tärkeänä vaalia erityisesti viime sotiemme perinteitä. Tämä ei aiheuta yhdistyksen toimintaan oleellista muutosta, sillä näiden sotien perinteiden vaaliminen on jo pitkään kuulunut toimintamme sisältöön.

pjp

IHMISISTÄ JA TAPAHTUMISTA PÄÄMAJASSA 1941 – 1944

Yhdistyksen syyskokouksen päätteeksi saimme viettää mielenkiintoisen hetken, kun Ilmari Ojala esitteli TK-miesten ottamia valokuvia Päämajasta jatkosodan vuosina 1941-1944.

Ilmari Ojala on saanut tilaisuuden valita TK-kuvaajien ottamia valokuvia Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskuksen kuvaosaston kokoelmasta. Tämä tapahtui hänen tekemäänsä kirjaa *Päämajan arkea ja juhlaa*

varten. Kirjan valmistumisen jälkeen kustantaja luovutti kuvat kirjan tekijälle. Osa kuvista on monille tuttuja ennen julkaistuja, osa taas vähemmän tuttuja aikaisemmin julkaisemattomia.

Kuten sanotaan, kuva kertoo enemmän kuin 1000 sanaa, mutta kuvat saattavat kertoa vieläkin enemmän niille, jotka tuntevat kuvauskohteen taustatiedot. Kuulemassamme esitelmässä pääsimme sisälle kuvien taustatietoihin ja niiden monivaihteisiin tunnelmiin, joita Ilmari oli saanut tietoonsa haastatteleamalla Päämajassa jatkosodan aikana toimineita henkilöitä. Näistä mainittakoon Mannerheimin adjutantti eversti Rafael Bäckman, Mannerheimin autonkuljettaja alikersantti Kauko Ranta, sekä tuolloiset kenraaliluutnantti Erik Heinrichsin adjutantti luutnantti Erkki Sutela sekä Päämajan palvelusväkeen kuulunut lotta Taru Stenvall. Tunnelmat vaihtelevat kuvis-

sa, kuten ne tekivät jatkosodan Päämajassakin. Marski saattoi olla valloittava, mutta ajoittain hyvinkin ärtynyt, monin tavoin sairaalloinen mies. Kaikki hänen päivänsä eivät olleet aurinkoisia. Välttyäkseen yllätyksiltä hän valitsi lähipiirinsä henkilöt mahdollisimman tarkoin. Päämajan henkilökunta puolestaan ei voinut säästyä hänen taholtaan tulleilta yllättäviltä kokemuksilta, jotka saattoivat olla hyvin henkilökohtaisia hyvässä ja pahassa. Kuviin liittyi esitelmäitsijän kertomana myös runsaasti hulvatonta huumoria. Tässä muutamia otoksia Ilmarin valokuvakokoelmasta.

PJP

Melanderin poika oli kadonnut taistelussa eikä tämän kohtaloa saatu koskaan selville. Melanderin 11-vuotias tytär kuoli saman vuoden joulukuussa. Suurena palkitsemisen päivänä 8.1.1945 presidentti Mannerheim antoi kenraalimajuri Melanderille Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan 1. luokan komentajamerkin miekkojen kera, korkean ja erittäin harvinaisen kunniamerkin. - SA-kuva

Mannerheim harrasti ratsastusta Mikkeliissä jatkosodan aikana. Ratsastuslenkillä hän ei käyttänyt manttelia, joten harrastus rajoittui huhtisyyskuulle. Jatkosodan alkuvaiheessa ylipäällikön ratsastusseurueeseen kuuluivat tiedustuspäällikkö eversti Lars Melander (oik.) ja adjutantti majuri Ragnar Grönvall. Takana turvaupseerina kornetti Erik Blåfield. Sotamarsalkan pohkeissa on hänen omistamansa tamma Käthy. Vuonna 1942 hän sai komennuksen ratsuväkiprikaatin komentajaksi. Osallistuessaan kesällä 1944 Karjalan Kannaksen torjuntataisteluihin Melander epäonnistui ja Mannerheim joutui vaihtamaan hänen tilalleen toisen komentajan.

Kesäkuussa 1941 otettu valokuva on todella harvinainen, sillä kaikki siinä esiintyvät upseerit ovat olleet kahden valtakunnan sotapalveluksessa. Vasemmalla kenraaliluutnantti Vilho Nenonen ja marsalkka Mannerheim, jotka aloittivat sotilaina Venäjän tsaarin palveluksessa. Oikealla kenraaliluutnantti Erik Heinrichs ja kenraalimajuri Paavo Talvela, joiden sotilasura alkoi Saksan keisarin alaisuudessa. Keskellä oleva majuri Alpo Marttinen taas palveli Suomen lisäksi Amerikan Yhdysvaltoja. Molempien maiden asevoimissa hän kohosi everstiksi. - SA-kuva

Valtiojohdon ja ylipäällikön välillä toimi kiinteä yhteys koko jatkosodan ajan. Kuvassa kesäkuulta 1941 Mikkeliin ovat saapuneet tasavallan presidentti Risto Ryti ja pääministeri Jukka Rangell. Vaikuttaa yllättävältä, että seurueeseen oli kutsuttu myös Mikkelin läänin maaherra Emil Jatkolle. Tämä johtui siitä, että hän oli Mannerheimin vanha tuttu Mannerheimin lastensuojeluliiton ja SPR toiminnan ajalta ennen sotia. Mannerheim ei kesällä käyttänyt asussaan arvomerkkejä.

- SA-kuva

Vasta syyskuun alussa 1942 Suomen marsalkka pääsi tutustumaan 14. D:n korpisotureiden antamaan syntymäpäivälahjaan, metsästysmajaksi sanottuun mökkiin Vienassa, Lieksajärven rannalla. Kuvassa väsyneen näköisellä marsalkalla on luodikko, jolla hän ei ampunut mitään. Vieressä istuu lääkintämajuri Lauri Kalaja. Keulassa on kenraalimajuri Erkki Raappana, airoissa kapteeni Rafael Bäckman. Seuraavan kerran Bäckman sousti evp.-everstinä tällä järvellä 57 vuotta myöhemmin.

- SA-kuva

Kesäkuun 4:s 1943 presidentinlinnassa: 26. kadettikurssi, se "suurin ja kaunein", nimitetään ja ylennetään. Lukuisat Vapaudenristit tuossa rivistössä kertovat miehistä, joilla on jo rintamakokemusta. Joukossa on myös meidän Olli Vuoriomme. Ylipäällikköä seuraavat tarkastuksessa tykistönkenraali Vilho Nenonen, kenraaliluutnantti Jarl Lundqvist, kenraaliluutnantti Wiljo Tuompo, Maasotakoulun johtaja eversti Into Salmio, ylipäällikön nuorempi adjutantti kapteeni Rafael Bäckman ja eversti Aladár Paasonen. - SA-kuva

Ylipäällikkö ja adjutantti näyttelevät. Ylipäällikkö Suomen marsalkka Gustaf Mannerheim ylensi nuoremman adjutanttinsa Rafael Bäckmanin majuriksi 11.4.1944. Kun marsalkan vire tuntui sopivalta, Bäckman rohkeni seuraavana päivänä ehdottaa ylennyksen "näyttelemistä" – ja korkea esimies myöntyi. Niinpä Bäckman vaihtoi asetakin, kutsui paikalle valokuvaajan ja antoi ylipäällikölle kauluslaatat: hieno hetki jäi myöhemminkin katsottavaksi. - SA-kuva

VALTAKUNNALLINEN LOTTAPERINNEPÄIVÄ HELSINGISSÄ

Uudenmaan Lottaperinneyhdistys ry. järjesti valtakunnallisen Suomen Lottaperinneliiton liittokokouksen ja lottaperinnepäivän Helsingissä 6.-7.10.2018

Puheenjohtaja Kristiina Kokko toivotti perinneyhdistysten jäsenet tervetulleiksi vieraaksemme Hotelli Presidenttiin. Liittokokousesitelmän piti kommodori Pasi Rantakari aiheesta "Vapaaehtoista maanpuolustusta koskeva lainsäädäntöhanke". Tämän jälkeen Suomen Lottaperinneliitto ry:n sääntömääräisen liittokokouksen avasi liiton puheenjohtaja Kaija Vesala ja lausui kokous-osanottajat tervetulleiksi kokoukseen. Todettiin paikalla olevan 22 jäsenyhdistystä edustajineen. Asialista käytiin läpi ja hyväksyttiin liiton toimintasuunnitelma vuodelle 2019 ja vahvistettiin myös tulo- ja menoarvio tulevalle vuodelle.

N.s. Lottailamat olivat Presidenttisalissa, jossa musiikista vastasi Puhallinorkesteri Wiipuri kapellimestarinaan Jouko Terävä. Ohjelman alkuun kilisteltiin kuohuviinimaljoja. Se kirvoitti kielen kannat ja vapaa seurustelu luontui mukavasti ja uusia tuttavuuksiakin syntyi. Ohjelmassa oli myös arpajaiset, joihin olimme saaneet palkintoja lahjoituksina. Se lisäsi jännitystä ja odotusta! Tervehdyksen juhlaan toi kansan- edustaja Vee-ra Ruoho. Tämän jälkeen oli tarjolla maittäva buffet-illallinen sekä yhteislau-lua, jota johtivat Kaisa ja Ari Pärnänen. Ilta päättyi iloisein tunnelmiin.

Sunnuntaina 7.10. kokoonnuimme runsaslukuisina ja virkeinä Temppeli-aukion kirkkoon. Pastori Marianne Heikkilä piti lottia lämpimästi arvostavan saarnan, liturgina toimi kirkkoherra Auvo Naukkarinen ja kanttorina Leena Tiitu. Sibeliuslukion kamarikuoro lauloi johtajanaan

Reijo Aittomurto mm. Finlandian, jolloin monet herkistyivät kuulemastaan. Päivän tekstin luki arvostaen ja hienosti painottaen rintamalla ollut lotta. Tämän jälkeen oli ehtoollisen vuoro ja sen jälkeen seppelpartion lähettäminen Narvan marssin tahdissa. Seppelpartiossa oli kaksi meidän yhdistyksemme VHSPY:n jäsentä, jotka olivat pikkulottia. Jumalan-palveluksen loputtua oli siirtyminen busseilla kirkolta Santahaminaan, jossa olimme Puolustusvoimien vieraana.

Maanpuolustuskorkeakoululle päästyämme ensiksi meille osanottajille tarjottiin lounaaksi poronkäritystä lisukkeineen sekä kahvit. Sen jälkeen olikin vuorossa Lottaperinnejuhla juhlasalissa. Alkusoittona kaartin soittokunta johtajanaan musiikki-majuri Tomi Väisänen soitti Lotta Svärd -marssin ja sitten Uudenmaan Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja Kristiina Kokko toivotti vieraat tervetulleiksi.

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori kenraalimajuri Jari Kallio toi puolustusvoimien tervehdyksen. Lotan tervehdyksen esitti 93-vuotias lääkintälotta Helmi Kotkanen, joka nuorena tyttönä oli mm. hoitamassa sotilaita rintamalla. Sitten maahanmuuttajana tullut irakilainen sairaanhoitaja kertoi, että on tyytyväinen saatuaan tulla Suomeen oman maansa kauhujen keskeltä. Musiikkineuvos Sep-po Hovi hanureineen valloitti estradin, tarinoi vauhdikkaaseen tapaansa ja esitti musiikkia sotiemme ajalta. Hän mainitsi mm, että monet soitettut musiikkikappaleet olivat joko saksalaista tai venäläistä alkuperää. Tuolloin eversti Antero

Svensson pyysi George de Godzinskyä säveltämään suomalaisen "venäläisen" valssin, ja niin syntyi suosikkivalssi "Äänisen aallot". Sepon esitys sai juhla-vierailta valtavat suosionosoitukset. Juhla-puheen piti opetusministeri Sanni Gran-Laasonen. Hänkin toi esille suomalaisten lottien ja kotirintamanaisten valttavan työpanoksen sotien aikana. Suomalainen nainen sai kiitokset sitkeydestään ja vapaa-ehtoisesta työstään isänmaan hyväk-

si. Ministeri Elisabeth Rhen yleisössä sai osansa kiitoksista ja ihailusta.

Päätössanoissaan Suomen Lottaperin-ne-liiton puheenjohtaja Kaija Vesala kertoi lottien uskosta tulevaisuuteen ja nuori-son mielenkiinnon herättämisestä lotta-perinnetyöhön ja isänmaahan. Kaartin soittokunnan soittaessa ja yhteisesti lau-lettu Maamme "kruunasi" ikimuistaisen päivän.

*Auni-Leila Eulenberger ja
Kaarina Lindberg*

SAKSANNIEMEN KAHAKAN MUISTOTILAISUUS

Pekka Jokela ja Kaarina Lindberg laskivat kukkalaitteen Saksanniemen uhrien muistokivelle. - Valok. Nina Schleifer

Yhdistyksen retkelle Saksanniemen kahakan muistotilaisuuteen osallistui 16 yhdistyksemme jäsentä. Ohjelmaan kuului perinteisesti kunnianosoitukset Saksanniemen uhrien muistokiven äärellä Saksanniemessä ja vapaussodan muistomerkillä Porvoon Tuomio-kirkon puistossa. Muistotilaisuus pidettiin Saksanniemen kartanon luokkahuoneissa, missä kahvitarjoilun ohella nähtiin video Saksanniemen järjestyskaartin historiasta. Runsaasti autenttista filmiä sisältäneen videon oli koonnut Antti Kauranne.

Rakuunakillan puheenjohtaja Janne Kurkinen luovuttamassa standaareja. - Valok. Nina Schleifer

Tilaisuuden lopuksi Rakuunakilta palkitsi kunnianosoituksiin ja muistotilaisuuden muistotilaisuuden järjestelyihin osallistuneet tahot. Tässä yhteydessä Rakuunakillan standaari luovutettiin Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistykselle.

Saksanniemen kartanoa ollaan parhailaan myymässä yksityisille. Tämän johdosta ensi vuonna muistotilaisuuden järjestäminen on toistaiseksi avoinna.

pjp

RAILI LOUHSOLA 12.5.1923 - 28.11.2018

U skollinen jäsenemme Raili Louhisola menehtyi 95 vuoden iässä 28. päivänä marraskuuta 2018. Hän oli syntyisin Karjalan Kannakselta, Kuokkalasta, läheltä Terijokea. Lapsuuden koti oli lähellä Pietaria, jossa käytiin usein junalla. Terijoki ja sen huvilaelämä olivat aivan vieressä. Perhe muutti jo ennen sotia nykyisen Suomen alueelle ja talvisodan kynnyksellä Helsinkiin Lutherinkadulle. Raili kävi kodin lähellä olevaa Töölön yhteiskoulua, missä hänen luokkatovereitaan olivat yhdistyksemme äskettäin edesmennyt jäsen Anna-Liisa Inhamaa-Häkkinen samoin kuin hänen tuleva puolisonsa Oiva Louhisola.

Railin mieleen jäivät talvisodan ensimmäisen päivän pommitukset. Koulun käynti päättyi. Hän siirtyi 16-vuotiaana pikkulotista vaativampaan tehtävään muonituslotaksi. Talvisodan päättyessä hän sai komennuksen Hankoon, joka piti tyhjentää venäläisten laivastotukikohdaksi. Hangon tyhjentäminen tapahtui pikavauhtia. Tämän jälkeen hän meni ansiotyöhön erään yrityksen palvelukseen. Jatkosodan aikana Raili toimi edelleen Helsingin lotissa ja helmikuussa 1944 hän sai kokea hyvin läheltä Helsingin pommitukset.

Sodan jälkeen avioliito Oiva Louhisolan kanssa johti hänet Joensuuun ja sieltä ulkomaille. Hänen miehensä sai Helsingin yliopistosta tutkimustehtävän, jonka suorituspaikan suhteen ei ollut rajoituksia. Niinpä pariskunta muutti Mallorcalle ja viipyi siellä 20 vuotta. He matkustelivat hyvin paljon mm. Euroopan kaupungeissa tutustuen niiden nähtävyyksiin. Matkoilla keräämiensä muistiinpanojen pohjalta he ryhtyivät tekemään opaskirjoja matkailijoille.

Raili harrasti koko ikänsä urheilua, erityisesti voimistelua, joka vei hänet Suomen voimistelun edustusjoukkueeseen.

Tähän joukkueeseen hänet valittiin toiseksi parhaana kuudenkymmenen hakijan joukosta, joista suuri osa oli voimistelulaitoksen opiskelijoita.

Railin pitkä elämä oli harvinaisen rikas ja värikäs. Hän oli monipuolisesti lahjakas, jota hän ei itse mitenkään tuonut esille, mutta joka ei jäänyt huomaamatta. Häntä pyydettiin mukaan monenlaisiin hankkeisiin, joista esimerkkinä voisi mainita opettajan toimi mannekiinikoulussa. Siellä hän sai kertomansa mukaan kouluttaa monia nimekkäitä esiintyjiä, kuten Lenita Airistoa, Teija Sopasta, Aira Samulinia ja Satu Vuoristoa. Raili oli päämäärätietoinen ja eli itse hyvin kurinalaista elämää. Kuntonsa ylläpitämiseksi hän suoritti päivittäin tietyt uinti- ja voimisteluharjoitukset. Kun nämä harjoitukset keskeytyivät parin viikon sairaalakäynnin aikana, hän huomasi voimiansa heikentyneen. Harjoituksia jatkamalla hän pyrki vielä palauttamaan entisen kuntonsa, mutta voimat alkoivat peruuttamattomasti ehtyä.

Yhdistyksemme oli Railille tärkeä sidos kodin ulkopuolella. Hän pahoitteli sitä, että ei enää jaksanut lähteä mukaan Seinäjoelle vuoden 2018 tammisunnuntain juhlaan. Kuitenkin hän sai vielä ystäviensä avustuksella osallistua vapaussodan päättymisen 100-vuotisjuhlaan. Jäämme kaipaamaan tyylikästä, aina ystävällistä ja lämminhenkistä ystävää.

pjp

TARJOSIMME MAHDOLLISUUDEN

Ratsukkojen nostattama hiekka on laskeutunut. Hietaniemi valmistautuu talveen ja alamme miettiä ajanlaskumme ja vapaussodan perinnetyön seuraavaa vuosisataa. Finlandia-talon juhlamme 16.5. oli ainutlaatuisen upea ja tyylikäs speaktaakkeli. Kiitos Nina ja Jyrki mittavasta työstänne.

Valtiovalta asetti hyvissä ajoin Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhla-toimikunnan koordinoimaan valtakunnan satoja juhlatilaisuuksia. Toimikuntaa oli hyvissä ajoin informoitu siitä, että vapaussodan perinnejärjestöjen suurjuhlasta tulee neutraali soittava ja laulava yhteenvedo ilman pönöttäviä puhujia ja ärsyttäviä puheita. Odotin, että toimikunnan pääsihteeri viestittää aikeemme sisällissodan paasaajille, mutta toimikunta pääsihteerinsä sanoin vetäytyikin kaikesta vastuusta toteamalla, että heidän toimeksiantonsa koskee vain vuotta 2017. Kuitenkin sihteeri kertoi delegaatiollemme, että yliopistoväki järjestää talvella 2018 rajatulle kutsuvierasjoukolle sisällissotaseminaarin ja että arvovaltainen ryhmä on ehdottanut vuoden 2018 nimeämistä sisällissodan 100-vuotisjuhla-vuodeksi. Onneksi viimeksimainittua ei kuitenkaan toteutettu. Oppineisto paneutui suurella tarmolla kaivelemaan sisällissodan yksittäisiä kauheuksia, ja yllätykseni oli suuri, kun Sanomatalo lähti koko painollaan samaan kuoroon. Eikö siellä haluttu ymmärtää, että vihan lietsomien aika on todellakin ohi ja sadan vuoden rajapyykki on ”nollaimisen paikka”? Pidän tätä mielestäni virhearviota todella vakavana, koska oppineiden ja median tehtävänä on hahmottaa kokonaisuuksia eikä mässäillä yksittäisillä kauheuksilla viidenteen sukupolveen. Kerroiko kukaan yleisölle ymmärrettävän yksinkertaisin sanoin esimerkiksi punaisten tavoitteista? Miten viides sukupolvi voi hahmottaa vapaussodan ilman tätä informaatiota? Nyt tämä mahdollisuus oivallukseen menetettiin tarkoituksellisesti.

Viides sukupolvi tulee kohtaamaan piankin niin mittavia maailmanlaajuisia haasteita, että tämän paketin kylkeen olisi ehdottomasti pitänyt saada yhteinen ”kuitattu” leima. Tarjosimme siihen mahdollisuuden. Tarjoukseemme ei tartuttu.

Patsas

Yrjö Liipolan veistämä Suomen vapauden patsas Vaasan torilla täyttää 80 vuotta. Tästä ylvästä taideteoksesta ei koskaan voi tulla koko kansan hyväksymää Suomen vapauden patsasta. Se erottelee vapaussodan voittajat ja häviäjät. Ehdotimme, että Helsingin kansalaistorille uuden keskuskirjaston eteen pystytetään koko kansan vapaudenpatsas, jonka äärellä kaikkien on hyvä hengaila ja vaikkapa syödä pik-nik-eväitä. Hengailupaasi rakennetaan osittain entisten makasiinien tiilistä, esitimme. Kenraali Sipin kanssa saimme kahdesti lupauksen patsasaudiensista kaupunginjohtaja Jussi Pajusen luona. Tämä ei koskaan toteutunut. Sen sijaan kaupungin korkea virkamies ilmoitti minulle, että tiilet ovat palon jäljiltä myrkyllisiä eikä niitä voi käyttää, ja muutoinkin aika ja paikka ovat väärät. Vähän sen jälkeen luimme Helsingin Sanomista, että tiilistä rakennetaan kahvila tai ravintola. No, ei tule kumpaakaan. Ehdottamallemme paikalle tulee tämän päivän tiedon mukaan kaupunkilaisille hengailupaikka. Se ei ole patsas eikä paasi, vaan punaisista tiilistä kasattu plaani, tasainen kuin Pohjanmaa. Hengaile nyt siinä sitten ja tunne ylpeyttä vanhempiesi urotöistä.

Päämiehen tervehdys

Voitettu vapaussota on meille tavattoman iso asia ja toki odotimme, että valtiomme päämies sen 16.5. huomioi. Hävitty vapaussota olisi mitä ilmeisimmin merkinnyt 70 vuoden taivalta kommunistisessa kokeilussa, jonka seurauksissa vieläkin kompu-roisimme. Tulkitsen asian niin, että vapaussodan tulosten ”nollaajille” on itseasiassa se ja sama, vaikka olisimmekin joutuneet naapurin kokeilujen kentäksi. Onneksi Suomessa on Niinistöjä joka lähtöön ja paras Niinistö esitti valtiovallan tervehdyksen Finlandia-talolla 16.5. Valtiomme päämies aterioitsi kuulemani mukaan samaan aikaan pienen valtion delegaation kanssa. Eikö sadan vuoden aikajanalta olisi löytynyt toista aikaraporttia tälle aterialle?

1918-sodan nimi

Valtakunnan oppineisto käytti tänä vuonna tavattoman määrän aikaa ja energiaa nahisteluun sodan nimestä. Mielestäni on ihan sama, puhuvatko ihmiset vapaussodasta tai sisällissodasta, kunhan tulevat tyydyttyksi ja kunhan hyväksyvät sodan lopputuloksen. Talvisota on talvisota, kun sodittiin talvella ja jatkosota on jatkosota, kun sodittiin sen jälkeen. Yhtä hyvin niitäkin voi kutsua vapaussodiksi. Ja ennen kaikkea Suomen sotaa pitäisi kutsua vapaussodaksi. Jos se olisi voitettu, niin meidän olisimme varmaan edelleenkin osa Ruotsin kuningaskuntaa. Viime talven jäljiltä pöydälle jäi valtava määrä oppineiston vapaussotaa/sisällissotaa käsittelevää kirjallisuutta. Mitä lisäarvoa me noista uusista kirjoista saimme? Historiankirjoituksen pitäisi mielestäni avata lukijoille kokonaisuuksia ja antaa eväitä syiden ja seurausten ymmärtämiseen. Nyt sen sijaan mässäiltiin yksittäisten tekosien veriroiskeilla ja sadan vuoden mahdollisuus menetettiin. Olisi varmaan ollut parempi, että oppineistomme olisi käyttänyt viime talven esimerkiksi PlayStation -pelaamiseen. Perinnetyössä pitää tiettenkin vaalia perinnettä ja kertoa nuorille oman perinnetyön taustasta. Mutta emmekä me aio käyttää seuraavaa sataa vuotta vuoden 1918 sodan nimestä kiistelyyn?

Miksi me tänä päivänä vielä elämme hyvinvointivaltiossa ja mikä merkitys siihen oli vapaussodalla? Ei tuo sota ollut vain nälkiintyneitä ihmisiä vankileireillä yhtä vähän kuin Sandels on vain pehmeän oluen merkki. Miksi Maamme-laulu on niin tärkeä (ja Finlandia-hymni on sen rinnalla ”peanuts”) ja mistä kumpuaa Porilaisten marssi? Mielestäni perinnetyömme fokusta pitää laajentaa, jotta nuorille muodostuu kokonaiskuva synnyinmaansa historiasta.

Tunnettuja patsaita - Valok. Markku Paalanen

Mitä käsinkosketeltavaa meille jäi?

Valtiovalta juhlisti satavuotista itsenäisyyttä Kasarmintorille pystytetyllä talvisodan patsaalla. Eipä tule mieleeni kamalampaa patsasta suomenmaasta kuin tuo kauhea rumitus. Sanon tämän sillä asiantuntemuksella, joka meillä kaikilla on: Kauneus on katsojan silmässä. Neuvostoliiton valtion pääkaupunki lahjoitti aikanaan suomalaisille Maa-Ilman rauha-nimisen patsaan. Tuo paljon parjattu patsas kurkottelee taivaita Hakaniementorin laidalla. Itseasiassa patsas on ihan hieno. Oletteko huomanneet, miten paljon se muistuttaa Vaasan keskustorilla seisovaa Yrjö Liipolan veistämää Suomen vapauden patsasta? Kiväärin ja lakin paikalla vain on maapallo.

Sovittelijat

Tein työurani aikana paljon yhteistyötä valtakunnansovittelijoiden kanssa. Kuuden sovittelijan sarjassa Paavo J. Paavola oli ensimmäiseni. En aina ymmärtänyt hänen ajatuksiin, mutta sovittelun tavoite oli selvä: Ensin putsataan pöydältä turhat riidat ja sitten

rakennetaan sopu yhteisesti hyväksyttävissä olevalle. Paavo J. lähti toimikautensa lopulla kunnallisen työnantajan palvelukseen ja siellä hän joutui vaikeuksiin, joiden sisältöä en muista. Lentäväksi lauseeksi mediasta jäi mieleeni tuolta ajalta sanonta, että Paavo

J:lle asiat ovat hyvin, kunhan Suomen kansa vaihdetaan. Aika lähellä mielestäni on tämä tilanne, jos vapaussodastamme halutaan sopu.

Markus Uomala

KUNINGAS VAI PRESIDENTTI?

Lokakuun 9 päivänä 2018 tuli kuluneeksi 100 vuotta siitä, kun Suomen kuninkaaksi valittiin Hessenin prinssi Friedrich Karl. Kuukautta myöhemmin marraskuun 11. päivänä Saksa suostui aselepoon ja maailmansota päättyi Saksan tappioon. Prinssi Friedrich Karl ilmoitti joulukuun 14. päivänä 1918, että hän luopuu tarjotusta kuninkuudesta.

Hessenin prinssi Friedrich Karl ja hänen vaimonsa Margarethe vuonna 1893 – Valok. Wikipedia

Friedrichshofin linna, Kronberg – Valok. Wikipedia

Kenelle kuuluu maan korkein valta?

Venäjällä maaliskuun 16. päivänä 1917 tapahtunut vallankumous syrjäytti itsevaltiaan keisarin vallasta, ja samassa yhteydessä Suomi menetti suuri-ruhtinaansa. Venäjällä valta siirtyi väliaikaiselle hallitukselle, mutta kuka oli oikeutettu käyttämään Suomen suuriruhtinaalle kuuluvaa valtaa? Mikä olisi se taho, joka esimerkiksi vahvistaisi Suomen eduskunnan säätämät lait? Venäjän väliaikainen hallitus katsoi voivansa ottaa itselleen korkeimman vallan myös Suomessa, ja kuten keisarit aikanaan se tunnusti 20. päivänä maaliskuuta 1917 Suomen perustuslait. Perustuslain

mukaan Suomessa oli Ruotsin aikakaudelta peräisin oleva monarkkinen

hallitusmuoto. Mutta nyt Ståhlbergin perustuslakikomitea määrettiin valmistelevaan Suomelle uutta hallitusmuotoa. Hallitusmuodon keskeinen kysymys on: Kenelle kuuluu maan korkein valta? Venäjän vallankumouksen tapahtuessa Suomen eduskunnassa oli sosialidemokraattinen enemmistö, joka vaati, että korkein valta kuuluu eduskunnalle. Kun asiasta ei syntynyt sopua, Venäjän väliaikainen hallitus hajotti heinäkuun lopussa eduskunnan ja määräsi toimitettavaksi uudet vaalit lokakuun alussa.

Vaalien jälkeen eduskuntaan tuli porvarienemmistö, joka ei halunnut tunnustaa, että Venäjän väliaikaisella hallituksella olisi mitään valtaa Suomen asioissa. Porvaripuolueiden mukaan Venäjän väliaikaisen hallituksen tuli luopua kokonaan Suomen hallitusvallasta. Asia kirjattiin manifestiin, ja kenraalikuvernööri Nekrasov matkusti 7. päivänä marraskuuta Pietariin tapaamaan Venäjän pääministeri Aleksandr Kerenskiä. Valitettavasti Nekrasov oli myöhässä. Bolševikit suorittivat samana päivänä vallankaappauksen, ja Kerenski oli joutunut pakenemaan. Kysymys korkeimman vallan käytöstä Suomessa jäi vaille vastausta.

Mutta ei sentään. Syntyneessä tilanteessa eduskunta päätti marraskuun 15. päivänä 1917 ottaa suuriruhtinalle kuuluvan vallan itselleen. Perustuslain mukaan monarkkinen hallitusmuoto oli edelleen voimassa, mutta Venäjän ja Suomen välille ei jäänyt mitään hallinnollisia siteitä. Joulukuun 6. päivänä 1917 eduskunnan antamassa itsenäisyysjulistuksessa todettiin, että Suomi on riippumaton tasavalta. Tosiasiassa Suomen perustuslaki ja hallitusmuoto ei pelkällä julistuksella muuttunut miksikään, mutta Ståhlbergin komitean valmisteleva esitys uudeksi hallitusmuodoksi otettiin välittömästi eduskunnan käsittelyn, missä se oli kiivaan keskustelun aiheena. Uuden vuoden 1918 alkupäivinä Venäjän bolshevistinen hallitus esitti Suomen itsenäisyyden virallista tunnustamista. Samaan aikaan maassamme kasvaneet levottomuudet kärjistyivät aseellisiin yhteenottoihin, joiden johdosta eduskunnan toiminta keskeytyi. Keskustelua maan korkeimman vallan käytöstä jatkettiin voimakeinoja käyttäen.

Kun aseet toukokuussa 1918 vaikenivat, asia otettiin uudestaan esille. Eduskunnan kokoonpano oli kapinan kukistumisen seurauksena radikaalisti muuttunut. Sosiaalidemokraattinen puolue oli pahasti kompromettoitu, ja oli käytännössä kokonaan eduskuntatyön ulkopuolella. Jäljelle jääneessä ”tynkäeduskunnassa” enemmistö-

nä olivat monarkian kannattajat. Korkeimman vallan haltijasta käydyssä keskustelussa päädyttiin siihen, että korkein valta tuli siirtää eduskunnalta eduskunnan valitsemalle valtion päämiehelle, kunnes uusi hallitusmuoto antaa asiaan lopullisen ratkaisun. Oikeutus tähän menettelyyn oli luonnollisesti löydettävä voimassa olevasta lainsäädännöstä. Tähän antoi mahdollisuuden vuoden 1772 hallitusmuodon 38 §:n tulkinta, jonka mukaan säädöillä, jos hallitsijasuku kuolisi sukupuuttoon (tässä tapauksessa eduskunnalla kun keisarillinen suku oli siirretty syrjään), oli valta ja velvollisuus valita maalle uusi hallitsijasuku. Tämän lain perusteella toukokuun 18. päivänä 1918 eduskunta valitsi Suomen valtionhoitajaksi P. E. Svinhufvudin. Paasikiven muodostama hallitus ryhtyi valmistelemaan uutta hallitusmuotoa, jossa maan korkein valta tulisi kuulumaan kuninkaalle.

Miksi kuningas?

Vastakysymys kuuluu miksi ei? Suomessa oli vuosisatoja ollut voimassa monarkistinen perustuslaki ja oli edelleenkin. Kaikki pohjoismaiset naapurimme olivat kuningaskuntia ja heillä menee edelleenkin hyvin. Monet meistä suomalaisista seuraavat tänäkin päivänä kiinnostuneina uutisia kuningasperheistä ja ovat innokkaasti heiluttamassa pienoislippuja kuninkaallisille vieraillemme. Mutta mikä todellisuudessa sai keväällä 1918 monien mielet kääntymään monarkian puolelle? Tähän löytyi monia maan itsenäisyyden turvaamiseen liittyviä tekijöitä. Sodan melskeissä Suomen itsenäisyys oli koettu niin hauraaksi, että sen takaajaksi kaivattiin sotilaallista tukea. Sitä toivottiin silloin suurvalta Saksalta. Monarkistien ensisijaisena perusteena oli varmistaa tämän tuen saaminen valitsemalla saksalainen prinssi maan kuninkaaksi. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että sodassa yhteiskuntaa hajottavat voimat saadaan kokoamaan kansa uudelleen yhteen. Tähän tarvittiin kuningaskunnan tarjoama vahva valtion hallinto, joka tarjoaisi myöskin ulkopoliittisia etuja. Eduskunnassa monarkistinen hallitusmuoto

ei suinkaan ollut mikään läpihuutojuttu, vaan tasavaltalaisten ja monarkistien välillä käytiin eduskunnassa ankaraa sananvaihtoa. Perustuslaki tuli eduskunnan käsittelyyn elokuun 7. päivänä 1918. Siellä sen julistaminen kiireelliseksi edellytti 5/6 enemmistöä. Muussa tapauksessa laki olisi jätettävä lepäämään yli vaalien. Seuraavana päivänä suoritettussa äänestyksessä annettiin 75 ääntä kiireellisuuden puolesta ja 32 sitä vastaan. Tarvittavaa enemmistöä ei saavutettu. Tiedossa oli, että vaalien jälkeen kuningasvaltaan nojaava perustuslakiesitys tulisi kaatumaan sosiaalidemokraattien äänillä. Niinpä Suomen hallitusmuoto näytti jälleen ajautuneen umpikujaan. Mutta monarkistien taholla tähän umpikujaan oli varauduttu hyvissä ajoin etukäteen. Avuksi otettiin jälleen vuoden 1772 hallitusmuodon 38 §, jonka perusteella päätettiin siirtyä suoraan kuninkaan vaaliin.

Kenestä Suomen kuningas?

Mahdollisia kuningasehdokkaitakin oli jo selvitetty perusteellisesti. Professori Martti Häikiön Suomen Leijona -teoksen mukaan asianajaja Jonas Castrén ennusti jo talvella 1913, että on syttymässä maailmansota, jonka Venäjä tulisi häviämään, ja jossa Suomi saisi itsenäisyyden ja tulisi erotetuksi Venäjästä. Hän ennusti, että Suomen kuninkaaksi tulisi Saksan keisari Wilhelm II:n poika, prinssi **Oskar Karl Gustav Adolf** (1888-1958). Tilaisuudessa läsnä ollut Svinhufvud ei näyttänyt oikein uskovan tätä. Reilut viisi vuotta myöhemmin Oskar oli kuitenkin valtionhoitajaksi valitun Svinhufvudin kärkiehdokas, jota tämä sinnikkäästi ajoi Suomen kuninkaaksi. Elokuun 26. päivänä 1918 hän sai käynnillään Kasselin lähellä sijaitsevassa Wilhelmshöhen linnassa kuulla itsensä keisari Wilhelmin suusta, että hänen poikansa Oskar ei tulisi kyseeseen valittaessa Suomeen kuningasta. Asiaa oli perusteltu sisäpoliittisilla syillä. Suomen itsenäisyyden säilymisestä vallitsi suuri epävarmuus, eikä Keisarin arvovalta voisi sietää Hohenzollern-sukuisen kuningashuoneen kaatumista. Suomalaisten katseet olivat tässä vaiheessa

kääntyneet Preussin prinssi **Friedrich Wilhelmiiin** (1882-1951). Tämänkin valinnan keisari oli torjunut. Hänen ehdokkuutensa ei muutoinkaan olisi ollut helposti hyväksyttävissä roomalaiskatolisen uskonnon takia.

Eräänä kuningasehdokkaana oli esillä Mecklenburgin herttua **Adolf Fredrik** (1873-1969), joka jo keväällä 1918 oli ilmoittanut olevansa käytettävissä tähän tehtävään. Saksassa oli 3.3.1918 solminut Brest-Litovskissa Venäjän kanssa rauhansopimuksen, jossa Venäjä joutui luovuttamaan Saksalle mm. Viron, Liivinmaan ja Kuurinmaan. Tarkoitus oli valita Adolf Fredrik näistä Itämeren maakunnista muodostettavan herttuakunnan hallitsijaksi. Herttuakunnan perustaminen ei kuitenkaan ehtinyt toteutua ennen Saksan romahtamista. Valintaan muutoinkin kohdistuneen vastustuksen takia hän vetäytyi ehdokkuudestaan elokuun lopulla.

Jäljellä oli kuitenkin vielä varteenotettava Hessenin prinssi **Friedrich Karl Ludwig Konstantin** (1868-1940). Hessenin suku ei ollut maallemme mitenkään vieras. Ruotsin aikakaudelta moni saattoi vielä muistaa, että jo Kustaa II Adolfin isoäiti oli Hessenin prinsessa ja Ruotsin kuningas Kustaa III oli itseasiassa Hessenin maakreivin poika. Hänen isänsä oli Hessen – Kasselin kreivikunnan perijä, joka oli avioitunut Kaarle XII:n sisaren kanssa. Kun soturikuningas Kaarle XII kaatui ilman perillistä Norjan sotaretkellä 1718, Ruotsin kruunu siirtyi hänen sisarelleen Ulrika Eleonoralle. Kuningatar puolestaan luopui vuonna 1720 kruunusta miehensä hyväksi, joka hallitsi valtakuntaa kuningas Fredrik I:nä kuolemaansa 1751 saakka. Kun Fredrik I kahden vanhemman veljensä kuoleman jälkeen peri Hessen – Kasselin maakreivikunnan, kuuluimme Ruotsin valtakunnan yhteydessä Ruotsin ja Hessen – Kasselin kreivikunnan väliseen personaaliunioniin.

Jos keisari Wilhelm II olikin torjunut sukusensa edustajien ehdokkuuden Suomen kuninkaaksi, hän suositteli lämpimästi tähän

virkaan Hessenin prinssi Friedrich Karlia. Olihan Friedrich Karl hänen lankonsa, naimisissa keisarin sisaren prinsessa Margarethen kanssa. Ei siis ollut vähäinen merkitys sillä, että Suomen kuningas seuraavassa polvessa kuuluisi äitinsä puolelta mahtavaan Hohenzollern-hallitsijasukuun. Friedrich Karlille elokuun 28. päivänä esitetty tiedustelu tuli yllätyksenä. Syyskuun 9. päivänä hän alustavasti hyväksyi saamaansa tarjoukseen. Hän pyysi kuitenkin asiaan harkinta-aikaa ja piti tärkeänä, että Suomen kansan enemmistö olisi hänen valintansa kannalla. Prinssin perhe ryhtyi suomalaisten opettajien avustuksella perehtymään Suomen yhteiskuntaan, lainsäädäntöön ja talouselämään sekä suomen kieleen. Eduskunta ryhtyi viivyttelämättä käsittelemään kuninkaan vaalia. Lokakuun 9. päivänä 1918 se valitsi yksimielisesti Friedrich Karlin Suomen kuninkaaksi. Vihdoinkin Suomen hallitusmuodon linjauksessa oli päästy eteenpäin. Kaikkien sapelin kalisteluiden ja loputtomien neuvottelujen jälkeen maan tulevaisuus näytti pitkästä ajasta valoisalta.

Mihin maamme korkein valta lopulta päättyi?

Kuninkaan vaalin jälkeen Suomen tilanne ei olisi voinut olla paljonkaan huonompi. Yksimielisyys kuninkaan vaalissa johtui siitä, että tasavaltalaiset jättivät äänensä käyttämättä. Saksan armeija oli länsirintamalla perikadon partaalla. Jo kuukauden kuluttua kuninkaan vaalin jälkeen sen oli pakko suostua aselepoon. Saksa ei olisi voinut enää toimia Suomen itsenäisyyden takaajana. Koska Suomen kuninkaaksi oli valittu prinssi ympärysvaltujen vihollismaasta, Ranska perui tammikuussa antamansa tunnustuksen Suomen itsenäisyydelle. Tunnustusta ei voisi saada myöskään Englannista eikä

Yhdysvalloista, jos Suomen kuninkaana olisi vihollismaan edustaja. Friedrich Karl oli hyvin tietoinen syntyneestä tilanteesta ja ilmoitti virallisesti myöhemmin joulukuussa luopuvansa tarjotusta kuninkuudesta. Suomen hallitusmuodon etsimisessä oli palattu jälleen lähtökuoppiin.

Toisaalta askelmerkit oikeista toimenpiteistä olivat nyt selvät. Valtionhoitaja Svinhufvud myönsi 27.11.1918 eron Paasikiven hallitukselle ja nimitti tilalle Lauri Ingmanin hallituksen. Eduskunta myönsi 12.12.1918 eron valtionhoitaja Svinhufvudille ja valitsi tilalle ainoana mahdollisena kenraali C. G. Mannerheimin. Uudet vaalit järjestettiin maaliskuun 1919 alussa, jolloin eduskunta saatiin täysilukuiseksi. Valtionhoitaja C. G. Mannerheim määräsi Kaarlo Castrenin muodostamaan uuden hallituksen. Ståhlbergin komitean jättämän esityksen pohjalle neuvoteltiin lopullisesti uusi tasavaltainen hallitusmuoto, joka käsiteltiin eduskunnassa kiireellisenä. Valtionhoitaja Mannerheim vahvisti lain heinäkuun 17. päivänä 1919. Presidentinvaali toimitettiin saman kuun 25. päivänä, ja K. J. Ståhlberg astui Suomen tasavallan ensimmäisen presidentin virkaan.

Kuningas vai presidentti?

Kuninkaan valitseminen on herättänyt paljon arvostelua. On puhuttu täysin turhasta ”kuningasseikkailusta”, jolta se saattaa näyttää, kun sitä tarkastellaan tänä päivänä. Aikalaisten näkökulmasta asia näytti toiselta. Tilanne voidaan Suomen kannalta rinnastaa siihen, mitä se oli talvisodan päättymisen jälkeen 22 vuotta myöhemmin. Suomi oli pieni ja köyhä maa maailman sodan myllerrysten keskellä. Sota oli päättynyt, ja itsenäisyys

oli säilynyt, mutta turvattomuus tulevaisuuden suhteen oli ahdistava. Venäjä oli suuri ja arvaamaton uhka. Sen vastapainoksi etsittiin tukea, jota ei saatu Ruotsista, eikä länsivalloista. Saksa oli ainoa maa, josta sitä oli mahdollisuus saada. Suomi kääntyi Saksan puoleen tietämättä, että se tulisi häviämään sodan. Maailmalla Suomen selviytymistä itsenäisenä valtiona ei pidetty kovin todennäköisenä. Sitähän on pidetty suorastaan ihmeenä. Olisi aika kummallista, jos asia ei vilpittömästi olisi huolestuttanut Suomesta vastuuta tuntevaa poliittista johtoa. Suomi valitsi puolensa. Olisiko ilman jälkiviisautta tuossa tilanteessa voitu

osoittaa muita todellisia vaihtoehtoja torjumaan ahdistavaa turvattomuuden tunnetta? Lokakuun 9. päivänä 1918 eduskunta teki päätöksen maan korkeimman vallan luovuttamisesta kuninkaalle. Tuolloin Euroopan valtiot olivat enimmäkseen monarkioita, oli vain kolme tasavaltaa, Ranska, Sveitsi ja Portugali. Ulkopuolisen tuen saamisen kannalta kuningas oli varmempi vaihtoehto kuin presidentti. Korkeimman vallankäytön kannalta ero oli vain siinä, että siirtäisikö tuo valta, jonka määrästä päättää eduskunta, vastaisuudessa suvun perintönä vai kansan valitsevalle henkilölle.

pjp

JOULUN HISTORIAAN LIITTYNEITÄ TAPOJA JA TOTTUMUKSIA

Hyvin moniin kalenterivuoden juhliin sisältyy sekä pakanuuden aikaisia että kristillisiä perinteitä – niin myös jouluun. Joulukuun 25. päivää alettiin muinaisessa Roomassa viettää ensi kerran niinkin myöhään kuin vuonna 354. Siihen liittyi aineksia roomalaisista saturnalia- ja uuden vuoden juhlista. Kristinuskon mukana Kristuksen syntymän juhlan vietto tuli myöskin Pohjoismaihin, missä siihen liittyi entisten pakanajuhlien aineksia.

Suomalaisten pakanallinen syysjuhla on kekri. Tämä syysjuhla on meillä, kuten muuallakin samalla uuden vuoden alkamisjuhla, sillä vuosi päättyi viljan valmistumiseen ja korjaamiseen. Kekrin vietto liittyi hedelmällisyys- ja vainajauskomuksiin. Useat kekrin viettoon liittyneet tavat siirtyivät uuteen syysjuhlaan – jouluun. Kekri säilyi Itä-Suomessa hyvinkin myöhään suurempana juhlana kuin

länneestä saapunut joulu. Onhan sen nimikin skandinaavista lainaa. Vrt. esim. ruotsin jul. Näistä pakanallisista kekrijuhlista siirtyivät joulunviettoon oljet, joululeipä, olut ja kinkku. Oljista tehtiin erilaisia joulukoristeita, joulupukkeja, ukkoja, akkoja ja himmeleitä. Olkia levitettiin kartanoitten ja pienempienkin asumusten lattialle – jopa kirkkoihin. Myös vuoden tuloa ennustettiin olkien avulla. Jouluolkien voimassa piilee usko viljanhaltijaan. Samanlaisiin hedelmällisyysuskomuksiin liittyi myös avioliittojen solmiminen jouluna.

Joulusaunassa piti olla vaiti – sillä mukana kylpivät vainajien henget. Heille vietiin ruokaa saunaan, riiheen ja navetaan sekä jätettiin pirtin pöydälle jouluyöksi. Paikoitellen varustettiin joulupöytä kotitonttua ja haltijoita varten.

Kristilliseen joulunviettoon sisältyi paitsi sen kristillistä aatesisältöä, hyvinkin samantapaisia aineksia: lahjojen jakoa, salaperäisiä kolkutuksia, joululeikkejä ja varsin myöhäinen tulokas joulukuusi. Meidän päivinämme tuodaan kuusi sisälle, koristellaan kynttilöin, omenin, namusin, lamein jopa pienoislipuun sekä välttämättömin latvatähdin. Vielä 1930-luvulla annettiin mm. seuraavanlaisia joulukuusen koristeluohjeita:

Lumipallokuusi: Kuusi koristeltiin etupäässä kiiltopumpulista tehdyin kotitekoisin lumipalloin, joitten lisäksi oksille ripustettiin kultalankoja sekä kiinnitettiin runsaasti kynttilöitä.

Hopealankakuusi: Kuusi koristeltiin pelkästään hopealangoista muodostetuilla nauhoilla, tähdillä ja palloilla sekä latvaan kiinnitetyllä hopeisella latvatähdellä. Kynttilöitä oli paljon tässäkin kuusessa.

Jääkuusi: Joulukuusi koristeltiin lasten valmistamilla tinapaperiliuskoilla joita oli hyvin runsaasti. Varsin viehättävä kuusi saatiin tinapapereilla, namusilla ja kynttilöillä. Tinapaperisuikeleet heiluivat kynttilöiden palamisesta aiheutuvassa vedossa ja antoi sen vaikutelman, kuin kuusi olisi ollut täynnä jääkristalleja.

Pikkuväen kuusi: Lapsiperheissä koristeltiin kuusi makeisilla, omenilla, piparkakuilla ja lasten valmistamilla paperikoristeilla, kultalangoin ja erivärisin kynttilöin.

Mistä sitten joulukuusi on kotoisin? Ensimmäinen tieto varsinaisesta joulukuusesta on peräisin vuodelta 1604. Silloin tuotiin Strassburgissa jouluaattona sisälle kuusi, joka koristeltiin omenoin, kultapaperein, yms. Kynttilöitä ei vielä silloin käytetty – ensimmäinen tieto kynttiläkuusesta on vuodelta 1737. Kuusi joulupuuna lienee ollut vielä koko 1700-luvun harvinainen – tiedetään joulupuuna

käytetyn mäntyjä ja lehtipuitakin. Mutta jo 1800-luvulla myytiin Dresdenin torilla valmiiksi koristeltuja kuusia kynttilöineen. Näihin aikoihin sijoittuvat myös ensimmäiset tiedot Pohjoismaiden joulukuusista. Ilmeisesti Ruotsissa 1700-luvulla kuusi oli vielä suuri harvinaisuus, mutta jo 1800-luvulla se alkoi kuulua joulunviettoon. Norjaan ja Suomeen joulukuusi tuli vieläkin myöhemmin. Vasta 1880-90 tienoilla tiedetään Norjassa koristetusta joulukuusesta. Suomessa se on ainakin 1810-luvulla ollut jo tunnettu. Säätyläisluokat sitä alkoivat ensin käyttää, suureksi osaksi koulujen vaikutuksesta siitä tuli sittemmin koko kansan omaisuutta.

Eri kansojen juhlamenoissa on elävällä puun oksalla ollut tärkeä merkitys. Jo muinaisilla kreikkalaisilla oli syysjuhliksaan oliivi- tai laakeripuun oksia. Ruotsissa ja Suomessa ainakin rannikkoseuduilla oli jo varhain ollut tapana asettaa joulun aikana portin pieleen kuusia, joiden annettiin olla paikallaan aina seuraavaan jouluun saakka. Mahdollista on, että niissä piili sama elävä voima kuin tuoreissa oksissa, joita koskettamalla kaikkalainen hyvinvointi ja erityisesti hedelmällisyys lisääntyi.

Joulukuusi ja elämänvarpu polveutuvat samasta alkulähteestä, elämänpuusta. Elämänpuulla on kansojen mielikuvituksessa ollut keskeinen sija erikoisesti hedelmällisyyden antajana. Se onkin legendan mukaan paratiisin tiedonpuun oksasta Aatamin haudalla kasvatettu puu, sama, josta Kristuksen risti tehtiin.

Lähteet: *Vanhoja perinnätietoja eri lähteistä.*

Koonnut: *Raimo Berkan*

TOIMITUKSEN VILKAISU TAUSTAPEILIIN

Kulunut vuosi on ollut vapaussodan 100-vuotismuiston merkkivuosi. Olemme voineet juhlia Suomen itsenäiseksi julistamisen jälkeen tapahtunutta itsenäisyyden saavuttamista. Tämä ei tapahtunut kivuttomasti, vaan maassamme jouduttiin käymään katkera sota, jossa Suomen kansalaisia osallistui sotivien osapuolten molemmille puolille. Kyseessä on kaikille meille suomalaisille kipeä aihe. Juhlavuoden aikana olemme saaneet seurata lehtikirjoituksia, näyttelyitä, Tv-ohjelmia, teatteriesityksiä, keskustelupaneeleita, ja erilaista informaatiota tapahtumista 100 vuoden takaa. Aiheita on käsitelty monin eri tavoin. Karkeasti ne voitaisi jakaa kahteen osaan. Ensimmäinen ja ehkä kaikkein yleisin tapa on ollut tuoda näistä kipeistä aiheista esille oma mielipide. Asioihin otetaan kantaa usein suorasukaisesti toista osapuolta syyttäen. Mielipiteen tueksi on esitetty argumentteja tarkistamatta pitävätkö ne paikkansa. Tämä tapa kuuluisi mielipiteen ilmaisuosastolle.

Toinen tapa perustuu uteliaisuuteen. Siinä on mahdollisimman tarkasti seulottujen lähteiden perusteella pyritty selvittämään miksi maan itsenäisyyttä ajavat ja rauhaa rakastavat suomalaiset eivät päässeet asioista yksimielisyyteen ja mitkä ovat tapahtumien syy-seurausyhteydet? Tätä voisi kutsua historialliseksi käsittelytavaksi.

Suomen sotahistoriallinen seura järjesti syksyllä 2017 matkan Espanjan sisällissodan jäljille. Tämä sota käytiin parikymmentä vuotta myöhemmin kuin meidän vapaussotamme, siis noin 80 vuotta sitten. Jos meidän vapaussodassamme tapahtui raakuuksia, Espanjan sisällissotaa voidaan pitää erittäin julmana. Uhrien

lukumäärää ei tiedetä, mutta siinä puhutaan sadoista tuhansista, todennäköisesti reilusti yli puolesta miljoonasta kuolleesta. Eräs oppaistamme oli suomalaistaustainen. Hän asuu pysyvästi Espanjassa ja tunsii sotien taustat molemmissa maissa. Jossakin vaiheessa hän totesi, että Espanjassa sisällissota on vaiettu asia. Siitä ei kirjoiteta, eikä juuri keskustellakaan. Asia on aivan toisin kuin Suomessa, jossa asioita käsitellään avoimesti. Meillähän mediassa voidaan esittää ja myöskin esittää mielipiteitä vapaasti ilman sen suurempaa polemiikkaa. Suomen tilannetta hän piti hyvänä. Sanan vapautta kunnioitetaan kipeimmissäkin asioissa.

Vapaussodan Perinneliiton valitsema teema merkkivuodelle on ollut: ”Yhdistä, älä hajota!” Liiton puheenjohtaja Kalervo Sipi on korostanut tasavallan presidentti Sauli Niinistön ohjetta: *”vaikka ihmisillä on toisistaan poikkeavia taustoja, vaakaumuksia ja tavoitteita, on heillä oikeus olla asioista eri mieltä. Ja tätä oikeutta on osattava kunnioittaa.”* Tältä pohjalta voidaan Suomessa käydystä tiedon välityksestä ottaa esille vielä kolmas esitystapa, joka sijoittuu edellä esitettyjen kahden tavan välille. Se on lähempänä tuota ensimmäistä tapaa, mutta siinä todetaan tapahtuneita tilanteita ja niiden vaikutuksia kansalaisille syyttämättä sodan kumpakaan osapuolta. Tätä voitaisiin nimittää vaikkapa surutyöksi. Voisiko asia olla niin, että tämän suuntaista tiedon välitystä olisi hyvä jatkaa edelleenkin. Sitä tulisi käydä niin kauan, että me kaikki yhdessä tunnemme itsemme suomalaisiksi, jotka historian synkät vaiheet tunnustaen iloitsimme parlamentaarisen yhteiskuntajärjestyksen pohjalle saavutetusta itsenäisyydestä.

pjp

TOIMINTASUUNNITELMA VUODELLE 2019

(28. toimintavuosi)

Vapausodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry. on Vapausodan Perinneliitto ry:n jäsenyhdistys.

Yhdistyksen tavoitteena on

1. vaalia vapausodan osallistuneiden tai muuten maamme vapauttamiseen myötävaikuttaneiden muistoa
2. harjoittaa maamme itsenäisyyteen liittyvää toimintaa: kerätä ja tallentaa historiallista aineistoa vapausodasta, sen tarkoituksista ja taisteluista
3. huolehtia siitä, että vapausodan ja itsenäisyyden säilyttämiseen liittyvät perinteet säilyvät ja leviävät yhä laajempien kansalaispiirien tietoisuuteen
4. hankkia yhteiskuntamme johdolta täysi tunnustus vapausodan merkitykseltä Suomen itsenäisyydelle

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi toimimme vuonna 2019 seuraavasti:

1. Perinnetyö

- Kunnianosoitukset ja kukkatervehdykset oheisen taulukon mukaan.
- Säilytämme kahden Saksanniemen uhrin yhteishaudan Hietaniemessä edelleen yhdistyksen hoidossa.

2. Tiedottaminen

- Julkaisemme neljä kertaa vuodessa yhdistyksen lehteä, Vapausodan Perintöä.
- Avustamme aihealueen kirjoituksiin kattojärjestömme lehden, Vapausodan, toimituskuntaa.
- Osallistumme aktiivisesti yhteiskunnassa käytävään vapausodan liittyvään keskusteluun esimerkiksi lehtien keskustelupalstoilla hyödyntäen em. tietopakettia.

Pvm	Kunnianosoitus
Ma 28.1. Tammisunnuntai	Hietaniemi, Saksanniemen hautapaasi klo 11.30 Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12
Su 24.2. Viron itsenäisyyspäivä	Vanha kirkkopuisto, Viron vapausodassa kaatuneiden suomalaisten hautamuistomerkki klo 16
Ke 13.3. Talvisodan päättämispäivä	Mannerheimin patsaalla veteraanijärjestöjen lippulinna klo 9
Pe 12.4. Helsingin vapautuksen vuospäivä	Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12 Vanha kirkkopuisto, saksalaisten hautamuistomerkki klo 12.10
La 27.4. Veteraanipäivä	Mannerheimin patsaalla veteraanijärjestöjen lippulinna klo 10
To 16.5. Vapausodan päättämisen muistopäivä	Hietaniemi, Saksanniemen hautapaasi ja vapausodan sankarihautat (kortteli 22) klo 11.30 Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12 Vanha kirkkopuisto, saksalaisten hautamuistomerkki klo 12.10
Su 19.5. Kaatuneiden muistopäivä	Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12
Su 4.8.	Ruth Munckin muistotilaisuus Hausjärvellä
Su 17.11. Saksanniemen retki	Kunniakäynti Porvoon Saksanniemen uhrien muistomerkillä Kunniakäynti Porvoon tuomiokirkon vieressä sijaitsevalla vapausodan muistomerkillä
La 30.11. Talvisodan alkamispäivä	Mannerheimin patsaalla veteraanijärjestöjen lippulinna klo 9
Pe 6.12. Itsenäisyyspäivä	Hietaniemi, vapausodan sankarihautat (kortteli 22) klo 11.30 Hietaniemi, Saksanniemen hautapaasi klo 11.35 Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12
Ti 24.12. Jouluaatto	Vanha kirkkopuisto, vapausodan hautamuistomerkki klo 12

3. Yhdistyksen järjestämät tilaisuudet ja muut kokoontumiset

Pyrimme aktivoimaan myös työikäisiä jäseniämme osallistumaan tapahtumiin, joten järjestämme osan luentotilaisuuksista iltaisin.

- Järjestämme tammikuussa perinteisen Tammisunnuntain juhlan. Pyrimme osallistumaan Vapaussodan Perinneliiton järjestämiin Viron vapaussodan 100-vuotis-juhlallisuuksiin.
- Helmikuussa järjestämme luentotilaisuuden.
- Maaliskuussa pidämme kevätkokouksen ja kuulemme yhdistyksemme jäsenen pitämän esitelmän.
- Huhtikuussa järjestämme luentotilaisuuden ja juhlistamme Helsingin vapautuksen vuosipäivää.
- Toukokuussa teemme yhteisretken Vapaussodan Perinneliiton liittokokoukseen ja kesäpäiville Kajaaniin.

- Elokuussa osallistumme Veljesapu- Perinneyhdistys ry:n järjestämään Ruth Munckin muistotilaisuuteen Hausjärvellä.
- Elo-syyskuussa teemme retken Luumäelle P. E. Svinhufvudin kotitaloon Kotkaniemeen.
- Lokakuussa järjestämme luentotilaisuuden sekä pidämme yhdistyksen syyskokouksen, jonka yhteydessä kuulemme esitelmän.
- Marraskuussa osallistumme perinteiseen Saksanniemen kahakan muistotilaisuuteen Porvoossa.
- Joulukuussa järjestämme yhdistetyn pikkujoulu- ja esitelmätilaisuuden.

4. Jäsenhankinta

- Pyrimme lisäämään yleistä kiinnostusta vapaussodan perintöön mainostamalla toimintaamme.
- Pyrimme motivoimaan yhdistyksemme jäseniä hankkimaan uusia jäseniä.

TAMMISUNNUNTAIN JUHLA

*Tervetuloa juhlistamaan Tammisunnuntaita perinteisin menoin
maanantaina **28.1.2019 klo 18**
Ostrobotnian Chydenius-kabinettiin*

*Juhlaesitelmän pitää **puolustusministeri Jussi Niinistö**
aiheenaan ”Suomen vapaussodasta heimosotiin”.
Juhlan musiikista vastaa **Kaaderilaulajien kvartetti**.*

⇒ Menu ⇐

Alkumalja

Kurpitsakeitto ja paahdettuja kurpitsansiemeniä

Poronkärjistys, pottuvoi ja puolukkaa

Petits fours, kahvi/tee

*Illallisen hinta (pöytiin tarjoilu) **50 €** maksetaan yhdistyksen
Nordean tilille **FI45 1299 3000 0798 81** viitenumerolla **28011**
Ilmoittautumiset Sirkka Valkjärvelle **21.1.2019 mennessä** puh. 050 432 0838*

Tumma puku, kunniamerkit

PAJUN TAISTELU 100 VUOTTA

* Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry:n matka Viroon Pohjan Poikien Pajun taistelun 100-vuotismuistojuhliin 30.1. - 1.2.2019 Tallinnan ja Tarton kautta Valgaan ja Pajuun

Keskiviikko 30.1.

- 10.30 - 12.30 Tallink Tallinnaan, brunssi laivassa
Ajo Tarttoon (185 km)
16.00 Viron kansallismuseo (Eesti Rahva Muuseum, Muuseumitee 2, Tartto); kahvi
18.00 Majoittuminen, Hotelli Sophia, Ringtee 75, Tartto; 19.30 päivällinen

Torstai 31.1.

- 6.30 Aamiainen
7.45 Ajo Valgaan (90 km)
9.30 Kunniakäynti Valgan Jaani-kirkolla olevalla Pohjan Poikien muistotaululla
10.30 Kunniakäynti Pohjan Poikien muistokivellä Pajun kartanon pihassa
Muistojuhlallisuudet Pajun taistelun muistomerkillä
14.00 Vapaustaistelujen muistojuhla Valgassa; kenttälounas
Valgan sotamuseo (Valga Militaarteemapark), Pikk 16 A, Valga
Paluu Tarttoon; majoittuminen Hotelli Sophia; 19.30 päivällinen

Perjantai 1.2.

- 7.30 Aamiainen
9.00 Ajo Tallinnaan; lounas Tallinnassa
13.00 Viron sotamuseo - kenraali Laidonerin museo, Moisa tee 1, Viimsi, Tallinna
16.30 - 18.30 Tallink Helsinkiin

Matkan asiantuntijana toimii Tuomo Juntunen ja emäntänä Helena Turpeinen sekä kuljettajana Veli-Heikki Tuovinen. Matkaosuuksilla kuvallisia esityksiä ja kohde-esittelyjä.

MARIENBURGIN TAISTELU 100 VUOTTA

* Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry:n matka Latviaan Pohjan Poikien Marienburgin taistelun 100-vuotismuistojuhliin 22-24.2.2019 Tallinnan ja Tarton kautta Aluksneen ja Bejaan

Perjantai 22.2.

- 10.30 - 12.30 Tallink Tallinnaan, brunssi laivassa
Ajo Tarttoon (185 km)
16.00 Viron kansallismuseo (Eesti Rahva Muuseum, Muuseumitee 2, Tartto); kahvi
18.00 Majoittuminen, Hotelli Sophia, Ringtee 75, Tartto; 19.00 päivällinen

Lauantai 23.2.

- 6.30 Aamiainen
7.45 Ajo Aluksneen (140 km)
10.30 Pohjan Poikien muistokiven paljastus Aluksnen rautatieaseman kupeella
11.30 Marienburgin taistelun 100-vuotismuistojuhla Aluksnen kulttuurikeskuksessa
Kutsuvieraiden lounas (ml. suomalaiset)
Ajo Bejaan (15 km)
14.30 Kunniakäynti suomalaisten vapaaehtoisten sankarihautausmaalla
Bejan taistelun muistojuhla koululla ja käynti Bejan museossa
Paluu Tarttoon; majoittuminen; Hotelli Sophia; 20.00 päivällinen

Sunnuntai 24.2.

- 7.30 Aamiainen
9.00 Ajo Tallinnaan; lounas; Museokäynti Tallinnassa/Viron itsenäisyyspäivä
16.30 - 18.30 Tallink Helsinkiin

Matkan asiantuntijana toimii Tuomo Juntunen ja emäntänä Helena Turpeinen sekä kuljettajana Indrik Korba. Matkaosuuksilla kuvallisia esityksiä ja kohde-esittelyjä.

Hinnat sisältäen ohjelman, kuljetukset, majoitukset ja ohjelmaan merkityt ateriat ovat osanottajamäärän mukaan **400 – 430 euroa/henkilö/matka**.

Ilmoittautuminen (nimi, yhteystiedot ja syntymäaika) **ensi tilassa, viimeistään 15.12.2018**

Helena Turpeiselle (turpeinen@kolumbus.fi; 040-741 8314). Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. *Matkoilla pitää olla voimassa oleva passi tai virallinen henkilötodistus.*

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n hallitus 2019

Puheenjohtaja Jyrki Uutela
s-posti: vapaussota.helsinki@gmail.com

Terttu Aho
s-posti: terttu.aho@pp1.inet.fi

Auni-Leila Eulenberger
s-posti: auni-leila.eulenberger@kolumbus.fi

Olli Korkalainen
olli.korkalainen@gmail.com

Juhani Laine
juhani.laine@lnl-laki.fi

Markku Murros
s-posti: markku.murros@gmail.com

Varapuheenjohtaja Juhani Pulkkinen
s-posti: pjpuulkkinen@outlook.com

Sirkka Valkjärvi
s-posti: sirkka.valkjarvi@gmail.com

Ari Åberg
aritva@elisanet.fi

Lisäksi hallituksen kokouksessa
puheoikeutta voivat käyttää

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa
s-posti: ubu@elisanet.fi

Varainhoitaja Nina Schleifer
s-posti: vapaussota.helsinki@gmail.com

Varainhoitaja tiedottaa

Yhdistyksen jäsenmaksun voi maksaa oheisella tilisiirtolomakkeella. Jäsenmaksun maksutilanteen voi tarkistaa **lehden takakanteen tulostetusta osoitekentästä**, siihen **on merkitty vuosiluku siltä vuodelta, jonka osalta maksu on maksettu**. Jos merkintä on 1, 2 tai 3, on henkilö jäsenmaksuvelvollisuudesta vapaa. Uuden jäsenen kohdalla on merkintä – ja jäsenmaksu on suoritettava. Ylimääräiset kannatusjäsenmaksut ovat erittäin tervetulleita.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN FI45 1299 3000 0798 81	BIC
Saaja Mottagare	Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.	JÄSENMAKSU VUODELTA 2019 Tarkista jäsenmaksun maksutilanne lehden takakannesta nimesi perästä. Vuosiluku ilmoittaa sen vuoden, jonka osalta maksu on maksettu. Jos merkintä on 1, 2 tai 3, ei maksua tarvitse suorittaa.
Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress		
TILISIIRTO. GIRERING Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero Ref. nr 36003
Tilitä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag
		Euro 30 €

TULEVAA OHJELMAA

- ti 15.1. Muistohetki Svenska Klubbenilla klo 16**
Kokoonnumme muistelemaan vuoden 2018 aikana kuolleita yhdistyksemme jäseniä, ystäviämme. Muistohetken jälkeen syömme päivällistä, jonka omakustannushinta on n. 30 €. Ilmoittautumiset puhelimitse tai sähköpostilla Sirkka Valkjärvelle (puh. 050 432 0838) viimeistään tiistaina 8.1.
- ma 28.1. Tammisunnuntain kunnianosoitukset klo 12**
Tammisunnuntaina kokoonnumme kunnianosoituksiin Vanhassa kirkkopuistossa.
- ma 28.1. Tammisunnuntain juhla klo 18**
Vietämme Tammisunnuntain juhlaa Ostrobotniassa. Juhlapuheen pitää puolustusministeri Jussi Niinistö aiheenaan ”*Suomen vapaussodasta heimosotiin*”, ks. kutsu ja ilmoittautumisohjeet sivulla 25.
- ke 30.1. Pajun taistelu 100 vuotta**
- pe 1.2. Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry. järjestää matkan Viroon Pohjan Poikien Pajun taistelun 100-vuotismuistojuhliin. Yhdistyksemme jäsenet voivat osallistua tähän matkaan, ilmoittautumiset viimeistään 15.12.2018, ks. ohjelma ja ilmoittautumisohjeet sivulla 26.
- pe 22.2. Marienburgin taistelu 100 vuotta**
- su 24.2. Vapaussodan Tampereen Seudun Perinneyhdistys ry. järjestää matkan Latviaan Pohjan Poikien Marienburgin taistelun 100-vuotismuistojuhliin. Yhdistyksemme jäsenet voivat osallistua tähän matkaan, ilmoittautumiset viimeistään 15.12.2018, ks. ohjelma ja ilmoittautumisohjeet sivulla 26.
- ti 26.2. Lounasluento Ostrobotnian Chydenius-kabinetissa klo 12.30: Mitä Venäjä aikoo?**
Kirjeenvaihtajana Moskovassa ja Brysselissä sekä lehdistöneuvoksena Washingtonissa toiminut kolumnisti Jarmo Mäkelä valottaa Venäjän nykytilannetta. Ilmoittautumiset Sirkka Valkjärvelle (puh. 050 432 0838) viimeistään perjantaina 22.2 .

Muita kevään tapahtumia kalenteriin merkittäviksi – lisätietoja lehtemme seuraavassa numerossa:

- su 24.2.** Viron itsenäisyyspäivän kunnianosoitus Vanhassa kirkkopuistossa suomalais-ten vapaaehtoisten muistomerkillä
- ke 13.3.** Talvisodan päättymispäivän kunnianosoitus Mannerheimin patsaalla
- ti 26.3.** Yhdistyksen kevätkokous Väestönsuojelumuseossa klo 18
- ti 9.4.** Lasse Lehtisen lounasluento Ostrobotniassa: 1918 – Kuinka vallankumous levisi Suomeen
- pe 12.4.** Helsingin vapautuksen muistopäivä
- la 27.4.** Kansallisen veteraanipäivän kunnianosoitus Mannerheimin patsaalla
- to 16.5.** Vapaussodan päättymisen muistopäivä
- la 18.5.** Vapaussodan Perinneliiton liittokokous ja kesäpäivät Kajaanissa
- su 19.5.**